СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 262. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 10-го листопаду 1939. No. 262 Jersey City, N. J., Friday, November 10, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ФАБРИКИ ЛІТАКІВ У ПОВНІМ ХОДІ

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Чотири найбільші американські фабрики літаків, що знаходяться на західнім побережжі, почали цілою парою виробляти воєнні літаки, призначені. для европейських країв. Вони виконують тепер замовлення на 140 міліонів долярів, а мають запевнення на далеко більше замовлень. По точнім обчисленні ті фабрики заявили, що, не побільшаючи цілком своїх фабрик, вони зможуть річно випродукувати вісім тисяч бойових літаків. З деякими поправками вони зможуть випродукувати 14 тисяч літаків річно. Крім того інші фабрики літаків, що є на сході, зможуть виконати поважне число літаків.

В фабриках літаків тепер відчувається великий брак фахових робітників. Заряди фабрик починають думати, чи не добре булоб перебрати фахових робітників з автомобільних фабрик, давши їм наперед певне доповняюче знання.

ОБІ ПАРТІЇ СТВЕРДЖУЮТЬ ПЕВНИЙ ПОВОРОТ ДО КОНСЕРВАТИЗМУ.

ВАШИНҐТОН. — Обі найбільші політичні партії, Демократична і Републиканська, висказали радість з приводу повалення пенсій старечих плянів у Каліфорнії та Огайо, які то пляни, за їхніми твердженнями, не мали жадних науково-фінансових основ, та булиб довели згадані стейти до банкротства. Відкинення тих плянів з боку широкого загалу голосуючих є доказом, що американський загал не можна підвести демаґоґічними плянами та що назагал американська суспільність в останніх часах тратить довіря до ріжних суспільних експериментів, а вертається до консерватизму.

ГОТОВЛЯТЬ О'ДВАЄРА НА ПОСАДНИКА НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Демократична Партія, зокрема Тамені Гол у Ню Йорку, робить собі тепер рожеві надії, що їх представник Вилійем О'Дваєр, який у теперішніх виборах на окружного прокуратора повіту Квінс осягнув таку величезну перемогу, буде добрим кандидатом проти Ля Ґвардії в наступних виборах на посадника міста Ню Йорку.

Назагал прихильники посадника Ля Ґвардії і ті кандидати, яких він піддержував, в останніх виборах потерпіли велику поразку. Противники Ля Ґвардії приписують це втраті популярности й авторитету Ля Ґвардії. Інші політичні знавці твердять, що сам посадник Ля Ґвардія має такий самий авторитет, як передтим; але виборці рідко коли піддержують даних кандидатів тому, що якийсь інший провідник їх рекомендує. Вони мають свій власний вироблений погляд на кандидатів .

СТАЛЕВА ФАБРИКА ПРОГРАЛА СПРАВУ З РОБІТНИКАМИ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Величезна американська сталева корпорація, „Републик Стіл", програла тепер в апеляційнім суді справу з робітниками. Суд затвердив рішення комітету взаємовідносин праці, що корпорація була спричинником страйку, а не робітнича юнія. Корпорація тепер має заплатити 5,000 робітників, яких вона відправила в 1937 році, залеглу плату за час їх нечинности, у висоті сім і пів міліона долярів.

ЗАМОРДУВАЛИ ВЛАСНИКА ПЕРЕГОНОВОЇ ПЛОЩІ.

ШІКАҐО. — Невислідженi дотепер бандити замордували на вулиці в Шікаґу власника місцевої перегонової площі, Едварда О'Гера. Вони пустилися за ним у своїм авті і коли зрівнялись, вистрілили до нього кілька разів з револьверів. Убитий О'Гер своїм автом заїхав у стовп і так наступила ще автомобільна катастрофа. О'Гер видно знав, що за ним женуться бандити, бо його авто гнало з шаленою скорістю, з надією втекти перед бандитами.

ПЕРЕНОСЯТЬ КОРАБЛІ ПІД ЧУЖИЙ ПРАПОР.

НЮ ЙОРК. — Американська компанія „Стендард Ойл", що має свої кораблі, перенесла вже кілька своїх кораблів під державний прапор Панами, щоб у той спосіб уможливити їм дальше плавання й перевіз нафти до европейських країв. Усіх кораблів згадана компанія задумує перенести 15. Водночас „Юнайтед Стейтс Лайнс" очікує рішення уряду в справі перенесення її кораблів також під панамський прапор. Рузвелт дістав уже звіт морської комісії й скоро видасть у тій справі свою опінію.

ЗАБОРОНЯЮТЬ БРАВДЕРОВІ ГОВОРИТИ В УНІВЕРСИТЕТІ.

КЕЙМБРИДЖ. — Університетські власті, які передтим дали дозвіл Ерлові Бравдерові виголосити в Гарвардськім університеті доклад, тепер той дозвіл відкликали, а то тому, що Ерл Бравдер знаходиться під кримінальним закидом фальшування пашпорту.

СЕКРЕТАР ВОЛЕС ІЩЕ РАЗ ГОВОРИТЬ ПРО ТРЕТЮ КАДЕНЦІЮ

ВАШИНҐТОН. — Хоч секретаріят Білого Дому попрікнув секретаря Волеса за те, що він два тижні тому в прилюдній промові поручав президента Рузвелта на третю кандидатуру, проте Волес повторив іще раз, що Рузвелта треба знов вибрати на президента, бо лиш його знання і досвід можуть повести Америку якслід у теперішнім міжнароднім положенні.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ПРО ПОВІЛЬНИЙ ПОСТУП

ВАШИНҐТОН. — На пресовій конференції пані Рузвелт заявила, що нема сумніву, що в нинішніх часах обставини змушують кожний устрій реформуватись і приспособлятись до тих відносин, що панують. Але ці реформи, хоч самі по собі наглячі, мусять відбуватись поволі, щоб не поґвалтувати ті суспільні свободи, які ми нині маємо.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ „ЗАКЛАДОВІ МАШИНИ"

НЮ ЙОРК. — Внаслідок леґалізації кінських перегонів прихильники цеї зміни поспішно приготовляють переведення її в життя, щоб уже з весною замісць закладових аґентів були приготовані до того спеціяльні закладові машини.

КУН НЕ МОЖЕ ДОБИТИ ВІДЛОЖЕННЯ РОЗПРАВИ

Фріц Кун, провідник Німецько - Американського Бунду, що стає тепер у нюйорськім суді за спроневірення фондів орґанізації, старався за відложення розправи на тій основі, що, мовляв, він не може сподіватися справедливого осуду своєї справи, бо він не симпатизує з англійсько - французькою стороною в теперішній війні. Суд відкинув домагання Куна.

ЗАМКНУЛИ СВІДКА ДО АРЕШТУ

На домагання нюйорської окружної прокураторії замкнено до вязниці Рафаела Стоквиса, мандрівного купця, бо він є важним свідком у процесі проти шайки діямантових бандитів, а ці можуть його вбити. Прокуратор каже, що Стоквис буде безпечніший у вязниці, ніж на волі.

ВРЯТУВАЛА ДІТЕЙ СКОРИМ ДУМАННЯМ

Френсіз Ремлі, вчителька в публичній школі в Лусерн коло Лоґенспорту, в стейті Індіяна, почула підчас науки підозрілий тріскіт у стелі. Не застрашуючи дітей, вона приказала їм вийти спокійно з кляси на подвіря. Незадовго потім увесь плястер і залізні лати повали звалилися вниз зо страшним гуком.

ВЕЛИЧЕЗНИЙ ПОМІДОР.

З Броквил, Онтеріо, доносять, що на фармі пані В. Е. Вилиємс виплекано цеї осени один помідор, що в промірі має 16 цалів.

З СОВЄТСЬКО-НАЦІСТИЧНОЇ ДРУЖБИ

МОСКВА. — Підчас свята Жовтневої Революції виставлено між образами Сталіна, Леніна, Ворошилова й інших большевицьких достойників також і образи німецького комуністичного провідника Ернста Тельмана, Григорія Дімітрова, ґенерального секретаря Третього Інтернаціоналу. Як відомо, Тельмана щойно випустили з націстичної тюрми, а Дімітров був суджений у Німеччині за підпал німецького парляменту. Тепер їх образів уже не видно, хоч далі виднiють усі інші образи, що були разом з образами Тельмана і Дімтрова. Нема сумніву, що їх Совєти казали забрати через спротив націстичної Німеччини.

РОБИВ СЕБЕ ГЕРОЄМ

Розсліджуючи пожар дому Елвуда Ґормена в Клейтоні, Ню Джерзі, з котрого 17-літній Стентон Чіземен вирятував пятеро дітей, поліція попала на низку підозрілих обставин, які заставили її допитуватися довше самого Чіземена. Два дні мешканці міста витали його як героя, а тимчасом він остаточно признався поліції, що це він самий підпалив дім Ґормена, щоби потім урятувати діти родини й у цей спосіб стати героєм в очах 17-літньої дочки Ґормена, Берніси.

Поставлений перед суд за підпал, хлопчина був засуджений на безреченцевий побут у домі поправи.

НЕ ЛЯКАЮТЬСЯ „ТАЙН"

ЛОНДОН. — Німці вже нераз заповідали, що мають якусь таємну зброю, котру незабаром відчують добре в Англії. Тепер англійці відповідають, що й вони мають щось таке, що здивує німців. Між іншим заофировано їм тепер такий винахід, що при його помочі буде можна знищити цілу німецьку армію за одним махом. Винахідник хоче за цей винахід пів міліона долярів, яких іще йому не виплачено. Уряд подає, що тижнево надсилають коло 300 нових проєктів, чи винаходів, як знищити ворога. Значить, німці не одні тільки щодо ріжних „таємних" способів, як вести війну, щоб її виграти.

НІМЕЦЬКІ ПЛЯНИ ЩОДО ПОЛЬЩІ

БЕРЛІН. — З давньої польської держави, себто з тої її частини, що залишилась тепер під німецькою оскупацією, уже виділила німецька влада три провінції, що злучені з властивою Німеччиною як одна цілість. Це Горішній Шлеськ, Познанщина й та смуга, що сусідувала зо Східніми Прусами. Люблинська округа призначена на „жидівську провінцію". А з решти польської території буде створена автономічна польська державна одиниця зо столицею Краковом. На місце українців, що осталися в Галичині під німецькою окупацією, мають прийти, чи вже навіть приходять, німці з Волині, що є тепер під Совєтами. В Коридорі розмістять німців з Латвії й Естонії, і то в першу чергу на тих місцях, де Польща насаджувала своїх „кольоністів". Так каже німецький уряд. На чолі усієї польської території стоїть д-р Ганс Франк, як ґенеральний ґубернатор, з осідком у Кракові. На цілій польській території німці розпочали відбудову знищеного війною краю, яка має поступати скорим темпом. Діється це в першу чергу тому, що німці хочуть використати природні багатства краю для своїх потреб. Німецький уряд вживає до відбудови поляків і жидів. Артур Ґрейзер, що стоїть на чолі Познанської Провінції, заявив, що „доля поляків буде тяжка, але справедлива".

ПЕРЕСЕЛЕННЯ НАРОДІВ.

Виїзд німців з Латвії до Німеччини, згідно з приказом націстичного уряду.

БОМБОВИЙ ЗАМАХ У МІНХЕНІ

БЕРЛІН. — Пів години по тім, як канцлер Гітлер скінчив свою промову в Мінхені, в галі Міщанської Броварні, вибухла на стриху часова бомба й завалила стелю, наслідком чого було 5 осіб убитих і коло 50 ранених. Гітлер опустив галю яких 15 мінут перед вибухом і таким чином чудом уйшов смерти чи принаймні тяжкого покалічення. Промова, яку виголосив Гітлер, була звеличанням націстичного перевороту („пучу") з 8 листопаду 1923 року. Як відомо, кожного року святкують націсти врочисто ту історичну хвилю, згадуючи поляглих товаришів. Свято призначене звичайно для тих, що брали в тім перевороті участь і для їхньої рідні. Звичайно Гітлер, що постійно на тих річницях промовляє, лишається на святі й проводить час на розмовах з поодинокими учасниками перевороту. Тим разом покинув салю скоріше, бо важні справи кликали його до Берліну. Міністерство пропаґанди виясняє, що цей бомбовий замах був ділом аґентів із заграниці. Правда, уряд не каже покищо виразно, звідки ті аґенти походили, але ніхто не сумнівається, що це відноситься до Анґлії. Німецький уряд оголосив наґороду в сумі $200,000 для того, чи для тих, що подадуть інформації щодо того, чиїм ділом був цей замах.

НАЧИСЛЯЮТЬ 8 СПРОБ ЗАМАХІВ.

ЛОНДОН. — Анґлійська преса подає, що досі було 8 замахів на життя німецького канцлера Гітлера. Остання спроба була на воєннім терені в Польщі. Найбільш відомий випадок є з письменником Ернстом Нікішом, якого засуджено в січні цього року на досмертну вязничну кару за спробу замаху на життя Гітлера. Судили його і 20 співучасників. Відомий також випадок надзвичайно величавого похорону Юліяна Шрека, шофера Гітлера. Його поховано з найвищими військовими почестями. Він згинув від кулі, що була призначена для Гітлера. Але так сталося, що Гітлер з шофером обмінялись місцями і куля вбила шофера. Є ще більше таких історій, які кружляють, хоч про них не пишеться у пресі, ні не ґовориться публично. Гітлера тепер стережуть на всі можливі способи. Кажуть, що він їздить у ваґонах таких сильних, що навіть не розбилаб їх і міна, якщоб була підложена під шини. Крім цього перед його поїздом завжди їде наперед окремо залізнича машина, а ввесь залізничий шлях є стережений. Про останній замах кажуть виразно, що він мав наскрізь політичний підклад. У Лондоні твердять, що ніхто з чужих не міг дістатись до пильно стереженої Міщанської Броварні. Тому замах у Мінхені мусить бути ділом самих націстів, котрі невдоволені режімом.

БУДЕМО ДУЖЕ ТЕРПІТИ, АЛЕ ВИГРАЄМО, КАЖЕ ЧОРЧІЛ.

ЛОНДОН. — Винстон Чорчіл, перший лорд анґлійської адміраліції, говорив у палаті послів про анґлійську маринарку. Признав, що підводна британська лодка „Окслі" була знищена у самих початках війни з Німеччиною через якийсь „припадковий вибух", наслідком чого, як потім виявилося, згинули 4 офіцири і 54 моряки. Признав також, що надто велика самопевність була причиною, що німцям вдалося затопити панцирник „Роял Овк". І заявив, що Німеччина будує тепер дві субмарини тижнево. Та проте, запевняв Чорчіл послів, Анґлія війну остаточно виграє. Та поки це станеться, треба буде терпіти, дуже терпіти, але серце ворога, казав Чорчіл, таки тріснє під напором анґлійських протидiлань і завдяки анґлійській витревалості.

ЗАГОВОРИТЬ ЗРОЗУМІЛОЮ АНҐЛІЙЦЯМ МОВОЮ.

БЕРЛІН. — Канцлер Гітлер висказався про Анґлію вже в такий спосіб, що означає властиве виповідження війни. Заповів, що Анґлія навіть пальцем не кивне на мирове предложення голяндської королеви й бельґійського короля, бо вона миру не хоче. І тому, казав Гітлер, німці заговорять тепер також мовою, яку можливо британці зрозуміють. Гітлер заявив далі ще й те, що Німеччина рахується з тим, що війна триватиме пять років. І є приготована до ведення такої довгої війни.

ЗБЛИЖАЄТЬСЯ НІМЕЦЬКА ОФЕНЗИВА.

ПАРИЖ. — Два німецькі літаки літали над Паризем і розкидували летючки з промовою совєтського премієра і міністра заграничних справ, Молотова. Протилетунські стрільна скоро змусили летунів покидати французьку територію. Ось ті, тепер уже доволі часті німецькі налети на Францію, що ведені покищо для чисто розвідочних цілей, вважається початком великого німецького наступу, який має наступити в дуже скорому часі, що видно вже й із заяв самого Гітлера.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ЗДУРИШ

У своїй промові на святі большевицької революції в Москві большевицький премієр Молотов уважав за потрібне говорити про Україну. Говорив про неї кількома наворотами, а один раз присвятив їй довший уступ. Говорив при тому на її адресу в такий спосіб, щоб слухачі набрали переконання, що він відноситься до України з симпатією. Він згадував про її розбиття кордонами, її боротьбу за національне обєднання, а накінець про її злуку, очевидно, в українській советській републиці. Цій останній Молотов теж присвятив низку компліментів, підчеркуючи головно її зростаюче число населення.

Які мотиви заставили Молотова говорити такі речі, можна легко догадатися. Всяка окупація нової землі є для юрби популярна річ, і представник уряду, згадуючи про загарбання нових земель, може все бути певним оплесків. За такими оплесками можна легко перепачкувати перед необачними слухачами інші, менше популярні речі, і за ними можна закрити зовсім небажані факти. Цих фактів, видно, в советській Росії є багато, коли Молотов уважав за потрібне так довго говорити про мирну, як він це називав, окупацію Західньої України.

Крім цього, полюючи за оплесками московської юрби, гордої на зріст Росії, він іще й полював на оплески самих представників Західньої України, що певно сиділи там на святі жовтневої революції в московському театрі. Через них Молотов примилювався перед українським населенням Західньої України, яке по першій радості зприводу повалення Польщі може дуже скоро розчаруватися, запізнавшися ближче з благодатями советського правління.

Говорив нарешті Молотов про Україну з огляду на так звану заграничну консумцію, себто на публичну опінію поза Росією. Ця опінія зовсім не одушевляється московською окупацією Західньої України, за винятком очевидно ряних комуністів. Навіть ті некомуністичні ґрупи, що любили дивитися потурливо на большевицьку революцію як на важний суспільний експеримент, нині не дуже то приплескують, як російська армія забирає край, не питаючися населення, як населення в окупованім збройними силами краю вибирає нібито свобідно представників, як ці представники потім однодушно голосують за бажаннями московського уряду та накінець віддають Західню Україну в руки Москві. Це все може виглядати конкретним для людей, що не привикли до демократичного вирішування справ, але для людей, що виросли в демократії, того роду поведінка не лишає найменшого сумніву, що тут за демократію навіть говорити не можна.

Молотов може говорити про мирне прилучення Західньої України до решти України, але світ добре розуміє, що українці свобідно не поступали.

О. Сновида.

БЕРЕЗА КАРТУЗЬКА

(З останніх днів розвалу Польщі).

Хутко вияснилося, куди нас везуть. З Ковля нас привезли до Берестя, до місця осідку славнозвісного на цілу Польщу воєводи і ката українців, головного інспіратора цілої Картузької Берези, Костека Бернацького. Береза була дуже недалеко від Берестя (коло 100 км).

Поїзд стояв недовго. Ми незабаром рушили дальше, а по короткій їзді опинилися на якійсь маленькій стації, де нам приказали висідати й формуватись рядами у вісімки. „Прендко, прендко!" Зліва ми побачили браму, а над нею злощасний напис: **Береза Картузька.**

І ми пішли через село, чи містечко, досить довгою дорогою, конвойовані резервістами обабіч. Конвой був досить сильний, по два жовніри з кожної сторони, так, що на нас триста з чимсь припало їх до вісімдесять. Та сама осторога, що у Львові в „Бриґидках": ані кроку вправо чи вліво, інакше будуть без попередження стріляти.

Ми минали поля з дівчатами й жінками, що працювали на них. Але вони дуже мало цікавилися нами. Таксамо фірмани, що проїздили повз нас уперто розглядали і без того мабуть їм добре знайомі хвости своїх коней і не розглядалися по сторонах. Пізніше довідалися ми, що на це була своя причина. Такий був приказ картузької влади, цебто поліції, а за нехтування цього приказу неодин наш дядько вже діставав буків. Отже перестав цікавитися...

Серпень і вересень були гарячі й соняшні. Виснажені подорожю й голодом ми мусіли машерувати скоро, підгонювані конвоїрами. Нарешті побачили перед собою концентраційний табор. Були це два величезні камяні бльоки на човири поверхи, із заґратованими вікнами. На вежах вгорі стояли кулемети. Перед бльоками і довкола були ще інші будинки і величезний майдан, переділений дротяними загородами на чотири площі, на яких аж роїлося від арештованих. Коли ми вже були при вході на самий терен табору, розляглася команда „беґем марш!" І всі три сотні пустилися бігти — вузенькими, також відгородженими від майдану вуличками. Обабіч тих вуличок стояли умунуровані ґранатові поліцаї з ґумовими ціпками в руках і з усієї сили обкладали ними тих, що бігли повз них. Я бачив, як переді мною дехто, особливо, що біг з вагою, спотикався й падав. І тоді з подвійним завзяттям кидалися на нього умундуровані харцизи зо своїми палками. Хутко я спостеріг, що дехто спотикався зовсім не від тягару свого куфра, лише тому, що поліцаї умисно підставляли нам ноги. Тоді я почав перескакувати через ті перешкоди, або оминати їх. А коли треба було вбігти вже на самий майдан, через вузенький мостик біля дверцят, коло яких стояв з ґумовим києм умундурований опришок, я, оминаючи місток, перескочив просто через рівчак. Задяки цій „стратеґії" я дістав лиш один удар у плечі, а що був хоч і в веснянім плащі, то боліло не дуже. Та інші вийшли далеко гірше...

По цім маратонськім бігу нас зігнали на одну з площ, на якій був переділений майдан. Тепер ми мали трохи часу розглянутися навкруги. На інших площах було повно людей, яких поліцаї муштрували як жовнірів. Вони здвоювали ряди, машерували, бігали, падали, знов вставали і знову бігли. Хто падав, діставав пять чи десять ударів палкою, поки не встав. Хто зле виконував непривичні для нього вправи, одержував від командуючого поліцая приказ виступити з рядів і зігнутись, а тоді діставав сумлінно виміряні пять чи десять ударів або від самого поліцая, або від звичайного кримінальника, яких тут було понад 600 і які були теж нашими командантами з ласки поліції, яка спеціяльно хотіла понизити нас.

Довкола хмарою здіймалася до неба курява, луною відбивалися по цілім майдані огидна фантастична лайка поліцаїв і глухе гупання ґумових палиць по тілі. Засадничо поліцаїв титулувалося через „ви" і „пан комендант", з нами вони розмовляли через „ти і „ск... син". Інакше ніхто з нашого „начальства" до нас не відізвався... При залагодженні потрібних формальностей, що забрало майже цілий день, десь від 10-тої рано до пятої ввечері, нас, не давши нічого їсти, пігнали до камер, або, як їх тут називали, до „саль". „Саля", яку ми дістали, була без пріч. Довелося спати на бетоновій долівці, смертельно брудній. Хто мав що підстелити, підстелював, хто не мав, той спав просто так. Я скористав з чемности одного товариша, що мав великий кожух, який ми простелили на долівці, накрившись плащами. Але ночі були холодні, бетон теж, і над раном усі прокинулися закатарені й довго мусіли відхаркуватися від того свинства, що насіло на ніс, на горло, на груди... Сопух у камері був неймовірний...

Ледви розвиднілося, мабуть коло 4 години, прийшла „побудка". Ми мусіли в мінуті схопитися, вбратися і стати в ряди, щоби „пан комендант" міг перечислити нас. Митися тут не було в звичаю, так, що цілий час нашого перебування, впродовж двох тижнів, ми ходили такі забруджені, що неможливо цього описати.

Перші дні були під тим оглядом ліпші, що ми цілий день були на повітрі. Але витримати на тім повітрі не було легко. Перший день нам не давали їсти. На другий день, як випустили на майдан, теж не давали до якоїсь дванацятої чи першої години. Зате всі ці вісім годин, стомлені дорогою і з порожнім шлунком, ми мусіли зараз же ставати в ряди і робити муштру. Нам довелося робити її більше ніж іншим. А то з причини, що при прибутті до Берези нашу львівську ґрупу поділили, а її частину, невеличку, серед них і мене, приділили до камери білостоцьких німців. Ці німці мали якусь авантуру в поїзді; як їх везли до табору, кинулися на сторожу. І поліція заповіла, що згноїть їх у таборі та що вони з нього не вийдуть. Тому всі коменданти матлужили білостоцьків, як уміли. Нещастяж хотіло, щоб до них приділили і нас.

„Падній! Встань! Штурмово падній! Сядл! Встань! На право беґем марш!" Все це можна булоб ще витримати, якби муштра тревала чотири чи хай шість годин денно. І як би були нас відживляли, як відживляли жовнірів в армії. Але вправлялися від 5-тої до 12-тої, від 2-гої до 5-тої, а нераз і до шестої. А їсти діставали „пенцак" без товщу, майже сама лиш гаряча вода, одна миска на двох.

Ось так почалося наше життя в Березі. Та чим далі, ставало для всіх нас іще „краще"!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. К., Порт Гюрон, Міш. — Галичина ще далі відтята від звязку зо світом. Тому тяжко дати Вам пораду.

ТОТАЛЬНА ВІЙНА

Теперішню війну називають тотальною війною, у противставленні до воєн, які були дені давніше, коли мірялися з собою збройні сили. Одначе з поступом цивілізації ускладнення війни стали такі скомпліковані та повязані, що треба великих студій, щоб їх добре розуміти.

Німеччина, як одна з найбільших войовничих націй, ще минулого століття приняла т. зв. систему узброєної нації, яку Франція переняла аж по своїй прогрі в 1870—71 рр.

Що то означає система узброєної нації?

На цю тему відповідає французький ґенерал, Дюваль, в одному з паризьких часописів. Отже, на його думку, система узброєної нації означає цілий нарід у бойовому поготівлі. Військова служба мусить бути в такій системі обовязкова. Всі чоловіки, спосібні боротися, стають під прапори підчас війни, а підчас миру творять резерву.

Тотальна війна відріжняється від попередньої системи вже навіть своїм принципом. У своїй засаді вона означає орґанізацію нації, як людей так і річей, на те, щоб осягнути якнайбільші ціли війни. Від 1914 до 1918 р. така система так була виснажила Німеччину, що при кінці війни не існувало ні право ні власність громадянина. Це однак не означає, що така тотальна війна в засаді зла, тільки до неї треба відповідної підготови, каже ґен. Дюваль.

Минула війна, на думку французького знавця, була обрахована в такий спосіб, що вона триватиме дуже коротко. Отже приготування та зусилля були ведені чисто під кутом мілітарним. Чоловіки йшли на війну, а ціле національне життя жило з тих запасів, що були пороблені на короткий час.

Та тепер ті держави, що хочуть воювати, а що більше, війну виграти, готовляться до неї цілком інакше. Всі суспільні верстви, промисл, торговля, школи, всякі суспільні та політичні орґанізації є тепер приготовані до оборони своєї держави. А як так є, тоді така війна є тотальною. Польща й Німеччина також приготовлялися до такої тотальної війни; поляки мабуть менше були приготовані, хоч також були. Німці видно далеко основніше підготовилися до тотальної війни. Це не армія, що пішла до мобілізації, але ціла нація.

Мобілізація обнимає в такому випадку економічну, промислову та передівсім духову мобілізацію.

Звичайно стільки мобілізацій може спричинити справжній хаос. Тому треба, щоб державна машина була справна. Фактично ціле життя стає неначеб одною вязкою, в котрій кожний прутик потрібний та має свою функцію. Звичайно, інакше представляється така тотальна війна в Німеччині, інакше у Франції, а ще інакше в Анґлії. Німці зо своїми ґреґарними (чередовими) прикметами виконують сліпо всі накази уряду; в них це звичайна диктатура. Французи, а по части анґлійці, виконують усі прикази та припоручення свідомо та в повнім переконанні, що цього вимагає справа оборони краю та держави.

Автор питається на кінці: Чи є французи приготовані до такої тотальної війни? І ніби не заперечує, але проте допускає факт, що французи ще не зовсім зорґанізовані. Тому, каже ґенерал, кожний день приносить нові зміни та удосконалення.

Диктатура чи ні, така модерна війна вимагає великих зусиль цілого народу. Навіть найдемократичніший нарід, коли він опиниться у війні, мусить боронитися всіми можливими середниками, мусить добувати всі свої моральні та фізичні сили, щоб не впасти побитим до ніг противника.

Нема сумніву, що теперішня війна дасть багато нового матеріялу до студій тотальної війни. Вже тепер появляється ціла маса ріжних розвідок і статтей на тему оборони чи нападу воюючих держав. А по закінченні цеї війни, появиться про це певно ціла література, подібно, як це було після закінчення світової війни. Та здається, що й ті, що будуть студіювати теперішню війну, прийдуть таки до переконання, що для людства булоб найкраще, якби взагалі не було ніякої війни.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗ[illegible]

ВЕСТБУРИ, Н. Й. Звичайні місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267., відбудуться в суботу, 11. листопаду, в год. 8. ввечір, в домі Івана Агреста. Присутність усіх членів на цих зборах є конечна, бо є багато важних справ до полагодження. Обовязком кожного члена є принести вкладку особисто, а не передавати іншими або посилати дітей. — К. Дідух, секр.

БРОНКС, Н. Й. Звичайний мітинг Тов. Згода, від. 210., відбудеться в неділю, 12. листопаду, в год. 2. пополудні, в гали Демократ. Клюбу, 2861 Істерн Булвард. Просимо прибути на означений час, бо маємо важні справи. — Теодор Давидів, предс.; Іван Франко, секр.; В. Баковський, кас.

Мартин Кукучин. (Матвій Бенцур).

ДО ШКОЛИ

(Образок із життя словацького народу).

(4)

— Ось от уже й міст, та там вільно хіба лише залізниці, — запримічує батько.

Видно й залізниці, як вибігають із вузької долини та завертають до моста.

— Той увесь залізний. Бож коли їздить ним залізниця, мусить бути залізний, — пояснює батько.

— Алеж бо великий, — дивується мати.

— Там повище перевіз. Лише перевеземося тай будемо в Поважній.

Прийшли до перевозу, та човни були по другому боці. Рибак кличе, свище, та кругом перевізкової буди тихо. Тому вийшли на насип, щоби мостом перейти на другий бік. Аж тут чують, хтось ліво-біч кричить. Від своєї будки біжить залізничий сторож.

— А ви куди!? — кричить задиханий.

— До Святого Якова — відповідає Рибак спокійно. — Відправляю сина до школи, то ми раді би сісти на той поїзд.

— Мостом не вільно переходити!

— Таж не заломиться, як перейдемо!

— Але вас переїде, бо зараз буде їхати! Вже був сиґнал.

— Та перепустіть нас — вговорює Рибачиха. — Ми даром їхати не хочемо, борони Боже! Лише перепустіть нас.

— Якжеж вас перепущу, коли вже був сиґнал! Переїде вас, а я втрачу службу.

— А бачите, ми вже могли бути по тамтім боці й нічого не сталось би, — каже Рибак.

Андрійкові задовго вже чекати. Злякався, що не добіжить до поїзду тай пустився бігцем через міст.

Вернешся ти мені тут! Дам я тобі! — кричить залізничник.

— Скільки хочете, як пустите нас, — почав Рибак.

— Колиб то було вчасніше, ну... а тепер то вже запізно!

Рибакові жаль було хлопця. Бачив, як стоїть на другому березі та киває рукою. Ні, не буде йому псувати втіхи. Хай що хоче, діється... Та ледви поступився кроком до мосту, залізничник уже прискочив і припер його до поруччя.

— Я тебе навчу, коли хочеш! Я тобі покажу!

Рибачиха стала розглядатися та побачила, що понижче моста вода плитка.

— Ходи, підемо в брід!

Та Рибак і рушитися не може. Залізничник схопив його за руки тай тягне до своєї будки.

— Пустіть мене, вже не піду.

— Не пущу. Я знаю, що ви пішлиб, а я втратив би службу.

В долині почувся гострий свист. Залізничник стягнув Рибака з насипу, а тимчасом Рибачиха станула з сиґналом.

— Бачите й так булоб уже запізно. Чому ви передтим не спішилися?

Андрійко, по другому боці, бачить, що сталося, пустився здовж залізниці. Здавалося йому, що згине, як не добіжить впору на стацію. І добіг трохи вчасніше, ніж поїзд.

Поїзд станув. Перон вкрився парою. Кондуктори, в літніх штанах, вискочили, кричать:

— Поважна! Поважна! Одна хвилина!

Відчиняються двері, про які Андрійко думає, що ведуть до неба. З возів виходять пани, найбільше жидів із клунками. Один несе собі під пахою стільчик. Забрав певно, щоби мав на чому сидіти в четвертій клясі. Ледви ті висипалися, вже інші входять. Подають собі клунки, махають рукою, цілуються. Ледви знайшлися в середині, вже станули при вікнах, усміхаються, видно з радости, що вже всіли, інші розмовляють із тими, що осталися на пероні.

Андрійко стоїть наче на шпильках, жде. Бідна мати біжить здовж насипу, держить черевики в руках, боїться за сина. Махає на нього рукою, певно, щоби не всідав.

Двері тріскають, кондуктори вганяють. Відізвалася трубка, машина засвистала, задимилася, вкрилася парою. Поїзд шарпнув ледви раз і покинув перон. Кондуктори вскочили на східці, держучися лівою рукою, правою салютують із усмішкою. Видно раді, що їдуть у таку гарну погоду.

Минув і останній віз. Люди покинули перон. Андрійкові очі зайшли сльозами. Поїзд ледви показвся та знову зник.

— Бідний, навіть тут не пощастило! — чує голос матери біля себе.

Йдуть назад до моста шукати батька. Батько вже йде безпечно мостом, не видно гніву на його лиці.

— А бодай його, що нас не перепустив! Якжеж, будемо чекати? В другій по-півночі можемо їхати знову. Як хочеш, роби. Я радо підижду. А може підемо пішки?

Дає ніби до вибору, а всеж видно, що радше йшов би пішки. Може бути, що хлопець також відгадав це, або відійшла йому охота ждати так довго. Видно не подобається йому їхати в ночі. Буде темно — нічого не побачить.

— Я, як кажу, радо. Скажи, як ти хочеш. Можемо поступити до коршми тай підиждати. Тай мама спічнуть собі.

— Підемо вже пішки — каже Андрійко після тяжкої боротьби.

— Ну, нічого злого не сталося — потішує його батько. — На Різдво приїдеш залізницею, а я приїду по тебе саньми. О, досить іще наїздишся, не бійся. А вже певно булиб ми добігли, колиб не той сторож. Та, ходімо вже. Мама підпроводять нас на цей горбок. Підемо помало, а завтра в той час будемо в Якові. Тай може яка фірманка трапиться.

Мовчки йдуть під гору, ніхто не має охоти до балачки. Станули на горі. Мати прощається з ними.

— То йде вже! — каже до мами. — А пороби там усе, поки вернуся. Тай не плач!

Мати рушилася, та як лише оба зникли за верхом, вернулася і дивиться за ними. При першому скруті Андрійко оглянувся і ще раз замахав капелюхом. Витягнула до нього руки, начеб кликала його назад, або благословила, та на дорозі не видно було вже нікого...

(Кінець).

• З ДНЯ •

РОЗЧАРУВАННЯ ПАНІ МИТФОРД.

Жила собі в Лондоні молода пані, що звалась мис Юниті Фрімен-Митфорд. Була вона гарна, русява, а притім багата та аристократичного роду. Батьком її був лорд Редесдейл.

Поїхала мис Юниті до Берліну і там їй удалось познайомитися з Гітлером та його оточенням. Гітлерові відразу подобалась анґлійська русявка і він своїм мистецьким оком відкрив у ній досконалий тип нордійської раси. Це з черги подбалось мис Юниті і вона почала пильно студіювати націстичну расову теорію, а далі націстичні політичні пляни та їх місію „врятувати західню цивілізацію перед монголо-семітським большевизмом". Тою наукою так перенялася мис Юниті, що коли вернулась до Лондону, то явно ставала в обороні Гітлера, приписувала йому шляхотні мотиви. Анґлійцям, що готовились до війни з Гітлером, це не подобалось. Коли вони зачали попрікати за це мис Юниті, остання покинула Лондон і перенеслась до Берліну. Там захопила її війна.

А тепер ґазети приносять вістку, що вона посварилася тяжко з Гітлером внаслідок його нападів на Анґлію та внаслідок його порозуміння з большевиками. Є вістки, що вона тяжко розхорувалась, попала в нервовий розстрій, а навіть деякі ґазети твердять, що поповнила самогубство.

ТАКИХ Є БАГАТО.

Це не одинока мис Юниті, що так тяжко розчарувалася в Гітлері та в його месіянізмі. Багато таких є. Бо був час, що, не звертаючи уваги на певну вульгарну тактику націстів, Гітлер таки відгравав назверх ролю якогось „спасителя" західньої цивілізації, ролю погромника комунізму й заборола комуністичного наступу на Европу.

Нагадатиб його нещадне здавлення комунізму в самій Німеччині, чи ті різкі слова на адресу комунізму та його провідників, які виголошували всюди націстичні провідники, чи ті вистави, що їх влаштовували націсти, а які доказували схудобіння комунізму, зокрема московського большевизму...

Ну, тай большевики й комуністи цілого світу гостро виступали проти Гітлера, називали його останніми словами та орґанізували по цілім світі „демократичні ліґи" в цілі боротьби з націзмом. Цим вони давали доказ, що удари націстів справді їх болять і вони вважають їх своїми справжніми небезпечними ворогами.

Не диво, що багато людей вірили в це місіянство націстів, подібно, як вірила мис Юниті. Щойно коли Гітлер в цинічний спосіб стиснув закрівавлену правицю Сталіна та позволив йому посунути свої орди аж до самого осередка Европи, прихильники Гітлера прозріли і розчарувались так, як мис Юниті.

РОЗЧАРУВАЛИСЬ І КОМУНІСТИ.

Такого самого розчарування зазнали також „комуністи", які думали, що отсе Сталін стане головним чемпіоном всесвітнього хрестоносного походу проти Гітлера та проти його расової політики. Не розчарувались лише ті, які на споді душі знали, що фактично нічого надзвичайного не сталось, коли одна деспотична правиця стиснула другу. Це зовсім природне явище.

До тих, що розчарувались, належить ново-створена з бувших „комуністів" „Ліґа проти диктатури і фашизму", що 29 жовтня ц. р. мала своє масове віче в Менгетен Сентер у Ню Йорку. На тім вічу бесідники гострими словами лаяли Сталіна та плювали на нього. А все тому, що Сталін заключив союз з Гітлером. „Ми думали, що він буде обороняти демократію, буде воювати з диктатурами, а він з Гітлером подав собі руки!" — лебеділи бесідники і таврували Сталіна „зрадником робітничих інтересів".

ЧОМУ ЩОЙНО ТЕПЕР ТАВРУЮТЬ?

Ці лебедіння видаються нам дуже лицемірними. Бо чому ті „комуністи" щойно тепер прийшли до висновку, що Сталін „зрадник робітничих інтересів"? Він жеж був тим зрадником віддавна. Це він поробив з селян та робітників сліпих невільників, відібравши їм усе: приватне майно, свободу, право страйку, право зміни праці, а далі їхню релігію, совість, свободу віри. Це Сталін своїм жорстоким режімом вимордував голодом та розстрілами міліони робітників, селян та інтеліґенції. Він сам був жорстоким диктатором віддавна. Як наші „комуністи" могли зачисляти його колинебудь до „ворогів диктатури? Він навіть ніколи не крився, що його режім диктаторський. Як жеж ті лицемірні „комуністи" могли на одну хвилину припускати, що Сталін „приятель робітників" та „ворог диктатури"?

Ті наші „комуністи", що тепер бють себе так жалісно в груди, своїм каяттям фактично зраджують своє безмірне лицемірство. Бо Гітлер бодай зручно дурив довший час інших, що він є „заборолом комунізму". Сталін ніколи не заперечував свого диктаторства й не крив своєї безмежної ненависти до західньої цивілізації та до її свободолюбних устроїв.

Тому з панями Митфордами всетаки можна симпатизувати в їх теперішнім розчаруванні. Зате на адресу „покаяних комуністів" можна сказати: „Ви такі самі лицеміри, які були передтим".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ТЕРИВИЛ, КОНН.

Новий відділ У. З. Хреста.

На запрошення відділу 47 У. З. Х. в Бристолі, Конн., приїхала до нашої громади голова Українського Золотого Хреста, пані С. Галичин, в ціли виголошення до тутешнього жіноцтва орґанізаційного реферату. Зборами проводила голова 47 відділу, пані Катерина Селеман, а секретарювала пані Марія Бойків. По відкритті зборів пані Селеман попросила голову У.З.Х., паню Степанію Галичин, яка дала доклад про потребу орґанізування взагалі й про потребу жіночої української орґанізації, У. З. Хреста в Америці зокрема.

Бесідниця далі переповіла ту працю, яку та орґанізація виконала дотепер, та про її завдання на будуче. Також представила, що таку гуманітарну орґанізацію як Червоний Хрест має вже кожний нарід. Отож коли вороги заборонили нам орґанізуватись на рідних землях, то бодай використаймо свободу, яку маємо в Америці, і створім тут сильну того роду українську жіночу орґанізацію, під назвою „Український Золотий Хрест". У дальшій промові бесідниця обширно пояснила теперішнє положення українців на рідних землях. По рефераті, який приявні приняли з великим одушевленням, забирали слово інші громадяни. Деякі ставили запити до бесідниці і діставали на них вичерпні відповіді.

Накінець приявне жіноцтво виявило бажання створити в своїй місцевості відділ У. З. Хреста. На початок вписалося 27 членок. На прохання приявних вибрано почесним головою місцевого пароха, о. М. Продана. Найбільше труду біля підготови цих зборів поклали пані А. Бугрин і пані Ґрамосяк, які, ставши орґанізаторками новоствореного відділу, будуть і надалі його орґанізувати і збільшувати.

Після вибору предсідниця зборів, пані К. Селеман, попросила приявних зложити жертву на поміч рідному краєві. Зложили о. М. Продан $2; по $1: п. Галичин, С. Селеман, З. Каламін, Е. Каламін, П. Прислопський, У. Бойко; по 50 ц.: Г. Криницький, М. Ґарбера, В. Сорочак, К. Александрович; решта дрібними. Зложили разом $12. Ці гроші розділено: $2 на українські вироби для управи У.З.Х. і $10 вислано через Обєднання на вигнанців та ранених з теперішньої війни.

За управу 57 від. У. З. Х.:
Марія Криницька, Кляра Либа, Доміцеля Бойків.

ЙОНҐСТАВН, О.

Виступ для американців.

В неділю, 12. листопаду, хор „Бандурист" під управою о. С. Мусійчука і ґрупа українських танцюристів виступлять на концерті в салі „Батлер Артс" при вул. Вік і Спрінґ. Концерт призначений для американців, що не є з українського роду. Будуть там критики і знавці та любителі музики. А не зашкодить, як прийдуть і наші люди. Тимбільше, що вступ вільний.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Дарахівщина, від. 275., відбудуться в суботу, 11. листопаду, точно в 8. год. вечором. Проситься членів і члениць зійтися на ті збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі повинні прийти і вирівняти залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — С. Рибак, рек. секр.

БОСТОН, МАСС. Місячні збори Тов. ім. Е. Коновальця, від. 238., відбудуться в неділю, 12. листопаду, в церковній галі, зараз по відправі. Проситься всіх членів, старших і молодіж, прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження, як вибір представника, котрий мав би представляти наш відділ у Вунсакет в день отворення У. Н. Дому. Хто надумався вступити, чи вписати свої діти до У. Н. Союзу, зволить прийти на ці збори. Крайня пора зрозуміти, що своя орґанізація, якою є наш Батько-Союз, є найкращою асекураційною установою в Америці. Тому всі до Союзу, а Союз забезпечить вас всіх від нещастя. — Н. Давискиба, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36., відбудуться в неділю, 12. листопаду, в гали церковній. Початок в годині 2. точно. Проситься члениць явитися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. На цих зборах буде вибір кандидатів на уряд на 1940. рік. Тож кожна члениця має обовязково явитися на зборах. Пригадується тим, котрі довгують, щоби прийшли на збори й раплатили свої вкладки. Просимо, приєднуйте, сестри, нових членів до Союзу й до Сестрицтва; за це отримаєте нагороду. — Марія Гойсак, предс.; Анастасія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Місячні збори Бр. Сош. св. Духа, від. 237., відбудуться в неділю, 12. листопаду, в 2:30 пополудні, в У. Н. Домі. Проситься членів прибути на ті збори конечно, бо є справи до порішення. — Уряд.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 59., відбудуться в суботу, 11. листопаду, точно в годині 7. вечором, в гали під церквою. — Іван Глива, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Звичайні місячні збори Тов. Любов, від. 45., відбудуться в неділю, 12. листопаду, в годині 2. пополудні, в домі Тов. У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Пригадується членам, щоби точно прийшли на збори і тим, що залягають з вкладкою, щоби вирівняли в тім місяці, бо прийде контроля, то не гарно буде, щоб їх перечисляли як не точних членів. По можности сплатіть свій довг і буде все впорядку. Котрі члени не мають ще вступних тікетів на ювилейне свято У. Н. Союзу, отримають на зборах, бо крайня пора є набути вступний тікет, щоб своєю присутністю звеличати ювилей і гарно в товариськім гуртку забавитись. Більші і корисні вказівки щодо ювилею почують на зборах. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Бр. св. Володимира, від. 130., відбудуться в суботу, 11. листопаду, в годині 8. ввечір, в галі 30 Іст 7. вул. Проситься прибути на ці збори, бо є, важні справи до полагодження. Довгуючих напоминаємо, щоби вирівняли свої залеглости. — Антін Карпович, рек. секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться в понеділок, 13. листопаду, в годині 7:30 ввечір, в гали церковній. Обовязком кожного члена прийти на означений час на збори. Пригадується довгуючим членам, щоби старалися по можности вирівняти свій довг до відділової каси, бо в противнім разі поступиться після статуту, щоби не було потім нарікання, бо цего року маємо багато хорих. — І. Березяк, предс.; О. Патер, кас.; М. Куба, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70., відбудуться у вівторок, 14. листопаду, в год. 7. ввечір, в гали У. Н. Дому, 181-183 Фліт Ст. Кожний обовязаний прибути й заплатити свої місячні вкладки до Товариства і до У. Н. Союзу. Як котрі члени ще довгують за балеві тікети і за двох померлих членів. Приведіть своїх кревних і знайомих, щоби їх вписати в члени Товариства і до У. Н. Союзу. Вписуйте свої діти до У. Н. Союзу, бо то є найліпша асекурація для ваших дітей, бо за 25 ц. місячної вкладки ваша дитина є обезпечена на $500 до 16 року життя, а відтак переходить до старших членів і має один рік вільний від оплати, а по трьох літах дістає дивіденду. Товариство Український Клюб Поступовий платить членам вразі слабости по $8.00 тижневої запомоги і $100 посмертне по членах його спадкоємцям, і то все за 50 ц. місячної вкладки. — Пилип Дмитриха, предс.; Михайло Самоїл, кас.; Антін Онисик, фін. секр. Anthony Onysyk, 117 Lake St., Jersey City, N. J. Phone: Journal Sq. 2-4298.

МАНВИЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349., відбудуться в неділю, 12. листопаду, в годині 2. пополудні, в Набожинського. Обовязком кожного члена прибути на збори. Пригадується довгуючим членам, щоби по можности вирівняли свій довг до відділової каси, бо в противнім разі поступиться з ними після товариської ухвали. — Ілько Шегера, предс.; Дмитро Федина, кас.; Микола Лісний, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ.

К-О-Н-Ц-Е-Р-Т

славного українського співака

МИХАЙЛА ГОЛИНСЬКОГО

відбудеться

В НЕДІЛЮ, 12. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 12, 1939)

В УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕНТРАЛІ, 180 WILLIAM ST., NEWARK, N. J.

Початок 7:30 ввечір.

Просимо нюарчан і околиці до численної участи. — **Комітет.**

УВАГА! УВАГА!

МЕНВІЛ, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ!

ТОВ. ім. МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА, відділ 181. У. Н. Союзу,

влаштовує

ВЕЧЕРУ З ТАНЦЯМИ

В СУБОТУ, 11. ЛИСТОПАДУ

(SATURDAY, NOV. 11, 1939)

в годині 6. ввечір, в Н. Домі на Компилай Гил.

Вступ 50 центів.

Товариство запрошує Шановних Громадян, місцевих і околичних, прийти численно на ту вечеру й до танців. Буде приґравати орхестра Казанова. За добру забаву ручить

Комітет.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК і ОКОЛИЦЯ!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ МІСТА НЮ ЙОРКУ

ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО ЙОГО ЗАХОДАМИ ВІДБУДЕТЬСЯ

12. ЛИСТОПАДУ 1939., В ГОД. 7:30 ВЕЧЕРОМ

в Стайвезент Гай Скул, 15. вулиця у Ню Йорку

ЛИСТОПАДОВИЙ КОНЦЕРТ

ГОЛОВНІ ТОЧКИ ПРОГРАМИ: 1) Сольо співи відомої оперової співачки пані **Ольги Лепкової,** 2) виступ двох хорів, **Український Молодечий Хор з Ню Йорку й Ню Джерзі,** під проводом **Степана Марусевича,** та **Хор укр. прав. церкви св. Володимира,** під проводом **Юрія Татарова,** 3) виступ смичкового ансамблю із сольо співом панни **Анни Тростянецької,** 5) бесідники **д-р Л. Мишуга** та адв. **М. Пізнак.**

Проситься всіх громадян прийти на це національне свято. —:— **Вступ 40 центів.**

WITH EUROPEAN POWERS—AT SEA

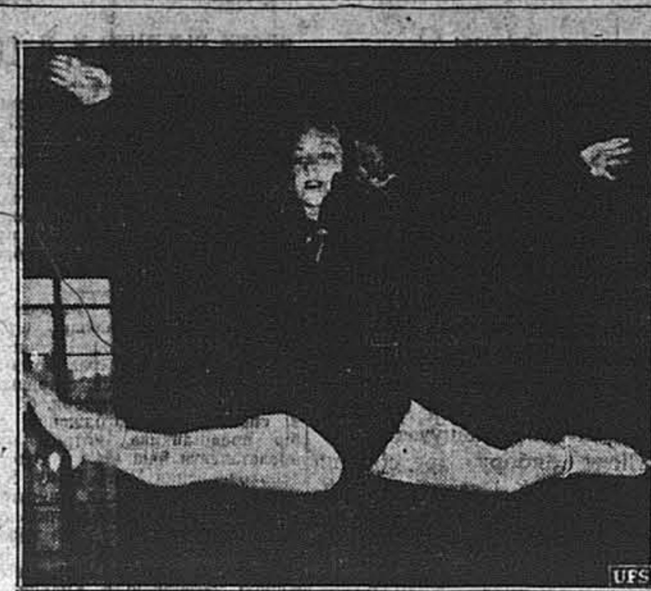
НІМЕЦЬКИЙ ПІДВОДНИЙ ЧОВЕН.

САМОТНА ЖЕЙЩИНА віком 50 або вище „з фармів" може осягнути притулок при малій родині, зложеній з батька й дочки-школярки. Обовязки: занятись малим домом на малій чікен фармі. В домі електричне світло і біжуча вода. По ближчі інформації голоситись листовно до: **Harry Wozniak, Colchester, Conn.** 262-3

ЧУДОВА НАГОДА! ДЛЯ У. Н. ДОМІВ І ДЛЯ ЦЕРКОВНИХ САЛЬ!

Є на продаж ріжні ДЕКОРАЦІЇ (Куліси) до представлень, концертів і т. п. Чудова куртина („фаер пруф") і ріжні інші дорогі малюнки. (Все це з бувшої студії В. Авраменка). За інформаціями писати: 256-

M. NOVAK,
421 E. 9th St., New York, N. Y.

ЧУДО НА ЛЕДІ.

Белита Джепсон Тернер, знаменита англійська „зірка на леді".

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

СКРЕНТОН, ПА.

Новий відділ У. Н. С.

Ділимось веселою вісткою, що заходом нашого головного радного, Онуфрія Запоточного, в нас повстав ще один молодечий відділ. Уформування відділу наступило на організаційних зборах при співучасті організатора Василя Загаєвича, місцевих відділових урядників, членів і гостей.

Зборами проводив наш член і радний У. Н. Союзу, а від старших членів секретарював нижче підписаний.

Організатор Загаєвич цифрами представив, скільки і в якім віці член платить, вибираючи собі обезпечення з ріжних модерних наших грамот; також, що фінансово наша організація стоїть дуже добре, бо на кожного свого члена має зложено далеко більше резерви, ніж аекураційні власті вимагають. Тому варто кожному українцеві належати до такої організації, якою є наш Український Народний Союз, що вразі надзвичайного потрясення, коли смерть забирає і косить більше число членів, не потребує обкладати своїх живучих членів надзвичайними вкладками.

П. Загаєвич на тім скінчив і просив, щоби приявні давали свої думки відносно приєднування нових членів.

В дискусії брали слово Г. Перчак, М. Дудчак, Микола Дудчак і Т. Миник. На всі незрозумілі речі п. Загаєвич давав ясні і доцільні відповіді.

Один гість заявив, що в наших українських організаціях треба платити більшу суму грошей на обезпечення, скажім за суму $1,000, як в інших запомогових організаціях, і вже тому бідний купує грамоту там, де йому приходиться менше платити.

На це відповів головний радний Запоточний, що справді бувають такі запомогові організації, що беруть менші вкладки, але вони беруть ті менші вкладки тільки хвилево. Що року вони мають право, коли вимагають цього внутрішні фінансові справи, побільшувати ці вкладки, і то багато разів. А коли хтось не хоче, то мусить покидати ту організацію, навіть колиб у ній стояв довгі роки і вложив у неї багато своїх грошей.

Зате У. Н. Союз має грамоти, які мають ріжні привілеї. Передівсім його вкладки все сталі; далі, колиб член не міг платити вкладок, то на певний час, деколи на пять і десять літ, його грамота обезпечення є вартісна, хоч він вкладок не платить. Він також може на свою грамоту позичку взяти, а навіть готівку, коли цього хоче. Інші запомогові організації, які дають малі вкладки, не мають тих привілеїв. Вони платять менше, але коли раз не всилі заплатити, все пропадає.

Члени, вислухавши цього, рішили, що таки краще заплатити трохи більше, а мати певність, що ті гроші ніколи не пропадуть, ніж платити мало й мати страх, що при найменшій несприятливій хвилині все пропаде.

Методій Бадан.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5., відбудуться в суботу, 11. листопаду, в год. 7:30 ввечір, в гали Укр. Дем. Клюбу, 31-14 Гренд Ев. Проситься всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкиь явитися на збори, бо є багато справ до рішення. Взиваємо довгуючих членів сплатити свій довг, бо в противнім разі будуть наражені на утрату всіх членських прав. Хто має приятелів, знайомих або дітей, котрі ще не є членами У. Н. Союзу, то приведіть на збори, нехай впишуться в члени, а ви отримаєте нагороду за кожного нового члена. — І. Сидор, предс.; А. Климишин, кас.; П. Барнич, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗУЖИВАЮТЬ ПАЖОРА

Хтось розглянув хемічно печінки відомого ворога людини в морю, великої риби породи пажора, і переконався, що ця печінка повна важної вітаміни А. Негайно на побережжі Каліфорнії закипіло від ловців пажорів. Обчисляють, що у 1938 році зловлено цеї риби на загальну вагу 7 і пів мілона фунтів. Уряд рибацтва заповідає, що в цьому році ця вага потроїлася.

Ловлять пажори не лише для їх печінки. Велику вартість представляє теж їх товщ, котрий використовують при вирободі поживи для курей і худоби. Мелене мясо пажора теж уживають для цеї цілі. Крім цього роблять з нього штучні погної.

Одна порода пажора має шкіру, з котрої китайці варять улюблену зупу.

ПРИМХУВАТА ДОЛЯ

Генрі Гелмке в 1934 році виграв на „Айриш Свіпстейк" $31,000. Він тоді заявляв, що не буде такий нерозумний, щоб легко пропустити ті гроші, а умістить їх десь так, що вони йому не пропадуть. І дійсно, він за половину тих грошей купив собі дім, а решту витратив на інші потреби. Також оженився і якийсь час було все гаразд. Та скоро жінка покинула його, дім втратив, та понадусе — почав умом своїм блудити. Вкінці батько віддав його до дому божевільних. Тепер він помер без цента, а батько, ресторанний замітач, мусів поховати його своїм коштом.

У Злучених Державах є 80 міст, що мають від 100 до 500 тисяч душ населення.

ПРОБИВАЮТЬ ТУНЕЛЬ

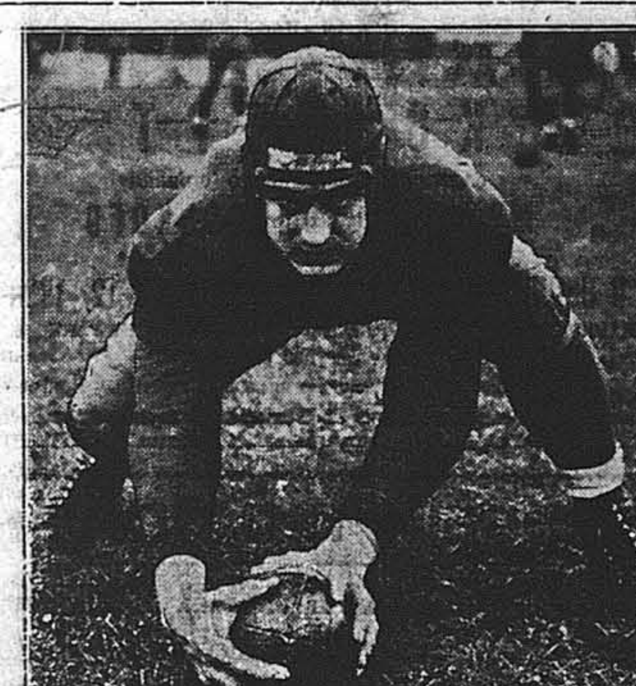
У приявї публики, зложеної з тисячі осіб, посадник міста Ню Йорку висадив у повітря ладунок динаміту, що пробив наскрізь діру тунелю, який веде попід Іст Ривер.

Цей тунель має коштувати 58 мілонів долярів. Будуть ним їздити автами з Мангатену на Лонг Айленд.

НЕ СМІЮТЬ БУДИТИ ВЯЗНІВ

Департамент вязниць у Новій Південній Валії, в Австралії, видав зарядження, що вязничні сторожі мають у ночі ходити коридорами вбуті в нічні пантофлі, щоб не будити вязнів. У непогоду мають ходити в кальошах.

Уряд виходить із заложення, що вязень має право до повного сну в ночі.

ДЖАН МОРЕЙ,

відомий грач Вісконзінського університету.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ (14)

„Як тільки проясниться, велекани пічнуть вганяти по нетрах, щоб схопити нас", пояснив Тарзан Дженеті свій поспіх. „Але що означають ті бубни?" — запитала нервово Дженета. „Це бездротний телеграф дикунів", відповів Тарзан. „Тим бубнінням дикуни пояснюють коротко, що сталось і скликають інших до походу".

Це не звучало добре. Пригноблений настрій пробував перервати Пері своїм жартом, наслідуючи поліційні радіові розпорядки, що їх висилають по великих містах Америки: „Клиємо всі поліційні авта! Уважно! Убивник великана, Тарзан, втікає перед рукою справедливости. З ним одна гарна дівчина і кілька обдертих чоловіків!"

Але жарт Перія не викликав загального сміху. Втікачі від „дикунської справедливости" не мали охоти до сміху. Тимчасом Тарзан був занятий своєю роботою. Він приготовив мотузок, сплетений з довгої трави, і звелів кожному членові цеї експедиції держатись цього шнурка, щоб не загубитись. Бо в лісі ще було темно.

Зо всіх сторін доходили до них голоси бубнів. Ті голоси непокоїли й звірів, які нервово вешталися по нетрах та видавали з себе ріжні голоси. Деколи звір, що схоплювався недалеко наших подорожних, перелякував усіх так, що їм аж ставало моторошно. Кожної хвилини вони могли сподіватись нападу з боку дикунів.